

УДК 78.071.5:378.093.5(477)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-19>

Vira СУМАРОКОВА,
orcid.org/0000-0002-1495-5786
кандидат мистецтвознавства,
професор кафедри теорії музики
Національної музичної академії України імені П.І. Чайковського
(Україна, Київ) sumarokova_vera@ukr.net

НАВЧАЛЬНІ КУРСИ «ОСНОВИ НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ» ТА «МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВОГО ДОСЛІДЖЕННЯ» НА ВИКОНАВСЬКИХ ФАКУЛЬТЕТАХ МУЗИЧНИХ ВИШІВ УКРАЇНИ: ЕВОЛЮЦІЯ, ТРАНСФОРМАЦІЯ, СУЧАСНІ КОНТЕКСТИ ТА РЕАЛІЇ

В сучасних умовах розвитку науки виконавська школа, виступаючи регулятором процесу навчання творчості як явища практики, повинна бути оснащена передовою методологією. Технологічне удосконалення, яке відірване від становлення професійного навчання на науковій основі, не може відповідати сучасним вимогам виховання музикантів-виконавців. Важливою складовою частиною загальнотеоретичної підготовки студентів, які отримують освіту бакалаврів та магістрів, є курси ОНДР (Основи науково-дослідної роботи) та МНД (Методологія наукового дослідження).

В даній роботі розглянуто еволюцію та трансформаційні зміни, що відбувалися й продовжують відбуватися в навчальному процесі музичних вишів України з восьмидесятих років минулого століття по наш час. Проаналізовано зміст і структуру курсів ОНДР та МНД для виконавських факультетів, що спрямовані на виховання громадянської позиції студентів, розширення їх наукового світогляду, підвищення рівня інтелектуальної компетенції як важливої складової освіти високопрофесійного діяча – майбутнього інтерпретатора музичного мистецтва. На прикладі аналізу змісту відповідних курсів для виконавських факультетів у Національній музичній академії України імені П. Чайковського (до 1995 року Київській консерваторії) доведено, що їх еволюція відбувається в контексті трансформаційних процесів, спрямованих на актуальні виклики сучасності. Джерелом інформації стосовно вибору та розкриття теми бакалаврської й магістерської роботи студентів-виконавців, яка є центральним елементом дослідження, є наукові тематичні збірники, наукові конференції та семінари, щорічні наукові зібрання різних форматів українських дослідників

Доведено необхідність реформування навчальних курсів у зв'язку з продовженням інтегрування в Європейські освітні системи та наповненням їх національною, українською, тематикою.

Ключові слова: оптимізація навчання, науковий світогляд, інтелектуальні компетенції студентів-виконавців.

Vira SUMAROKOVA,
orcid.org/0000-0002-1495-5786
Ph.D. in Art,
Professor at the Department of Music Theory
National Petro Tchaikovsky Music Academy of Ukraine
(Kyiv, Ukraine) sumarokova_vera@ukr.net

EDUCATIONAL COURSES “BASES OF SCIENTIFIC AND RESEARCH WORK” AND “METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH” AT EXECUTIVE FACULTIES OF MUSIC UNIVERSITIES OF UKRAINE: EVOLUTION, TRANSFORMATION, CURRENT CONTEXTS AND REALITIES

In modern conditions of development of science, the performing school, acting as a regulator of the process of teaching creativity as a phenomenon of practice, should be equipped with advanced methodology. Technological improvement, which is divorced from the formation of vocational training on a scientific basis, cannot meet the modern requirements of the education of musicians-performers. An important part of the general theoretical training of students receiving bachelor's and master's degrees are the courses of Fundamentals of Research Work and Methodology of Scientific Research.

This paper considers the evolution and transformational changes that have occurred and continue to occur in the educational process of music universities of Ukraine from the eighties of the last century to our time. The content and structure of Fundamentals of Research Work and Methodology of Scientific Research courses for performing faculties

aimed at fostering students' civic position, expanding their scientific worldview, increasing the level of intellectual competence as an important component of education of a highly professional figure – the future interpreter of musical art – are analyzed. On the example of analyzing the content of relevant courses for performing faculties at the National Petro Tchaikovsky Music Academy of Ukraine (until 1995, the Kyiv Conservatory), it is proved that their evolution takes place in the context of transformation processes aimed at the actual challenges of our time. The source of information on the selection and disclosure of the topic of bachelor's and master's work of students-performers, which is the central element of the study, are scientific thematic collections, scientific conferences and seminars, annual scientific meetings of various formats of Ukrainian researchers.

The necessity of reforming training courses in connection with the continuation of integration into European educational systems and filling them with national, Ukrainian, topics has been proved.

Key words: optimization of training, scientific worldview, intellectual competencies of performing students.

Постановка проблеми. Методологічною основою парадигми інноваційної музичної освіти є переорієнтація ціннісних базисів у змісті освітніх систем, важливу роль яких у музичному мистецтві відіграють виконавські школи. В сучасних умовах розвитку науки виконавська школа, яка претендує на прогресивність своїх характеристик, професійну мобільність, виступаючи регулятором виконавського процесу (творчості та навчанню творчості) як явища практики, повинна бути оснащена передовою методологією. Технологічне удосконалення, яке відірване від становлення професійного навчання на науковій основі, не може відповідати сучасним вимогам, що є найбільш актуальним в навчанні бакалаврів та магістрів-виконавців, які на випуску захищають кваліфікаційну наукову роботу.

Аналіз досліджень. В напрямку розуміння трансформаційних процесів навчальних курсів музичних вишів, їх еволюції та спрямованості на оптимізацію, накопичено певний науково-методичний досвід, який висвітлює нагальні проблеми та перспективи розвитку у зв'язку з реаліями сьогодення. Серед джерел, що наповнюють зміст курсів ОНДР («Основи науково-дослідної роботи») та МНД («Методологія наукового дослідження») для студентів-виконавців і на які спирається авторка даної статті, виділяємо навчально-методичну літературу українських авторів (Котляревський, 2008; Ніколаєва, 2003; Сокол, 1991), які розкривають основні теми курсів ОНДР (Ніколаєва) та МНД (Котляревський); їх ключові теми (наприклад, тему «Структура музикознавства», що розглядається Соколом в контексті визначення понять «наука», «музикологія», «музикознавство», становлення складових, типологізації та структуризації музикознавства, що побудовані на дослідженнях відомих українських та польських вчених). Джерелом інформації та роздумів авторки статті є також актуальне дослідницьке поле наукових форумів (Музикознавче слово ..., 2018), та наслідків їх роботи (Андрієвський, 1999; Мельніченко, 2019; Самойленко, 2018; Черноїваненко, 1999).

Розв'язання порушеної у статті проблеми бачимо у використанні та подальшому розвитку вітчизняного практичного досвіду викладачів у розробці та вдосконаленню навчальних курсів ОНДР та МНД з введенням в лекційні та семінарські заняття наукових досліджень українських та закордонних вчених, присвячених вивченню актуальних питань виконавського мистецтва.

Метою статті є висвітлення еволюції навчальних курсів ОНДР та МНД для виконавських факультетів Національної музичної академії України імені П. Чайковського в контексті трансформаційних процесів, спрямованих на актуальні виклики сьогодення.

Виклад основного матеріалу. Важливою складовою частиною загальнотеоретичної підготовки студентів, які отримують освіту бакалаврів, є курс ОНДР. Поряд з іншими музично-теоретичними та історичними дисциплінами він є необхідним для професійної підготовки студентів виконавських факультетів, які будуть продовжувати навчання в магістратурі. Враховуючи спрямованість курсу та вимоги щодо вступних іспитів до магістратури, при укладанні його програми, визначено коло методичних питань початкового етапу оволодіння студентами виконавських факультетів науково-дослідницької роботи.

Курс орієнтований на здобуття студентами знань з основ наукового дослідження та їх практичне використання при підготовці бакалаврської кваліфікаційної роботи (в НМАУ імені П. І. Чайковського – з 2023 року), доповідей на засіданнях секцій, конференцій Студентського науково-творчого товариства (СНТТ), написанні планів-проспектів майбутньої кваліфікаційної роботи для вступу до магістратури, у подальшій науково-педагогічній діяльності. Розширення інтелектуального потенціалу, спрямованість на логіку наукового процесу та творчі завдання щодо визначення й розробки теми майбутнього дослідження допомагають студентам орієнтуватися у сучасних явищах художнього, мистецького та наукового життя, сприяють творчому роз-

виту майбутніх виконавців – інтерпретаторів музичного мистецтва.

Як і вся освітня система України, курс ОНДР для виконавських факультетів у НМАУ (до 1995 року Київській консерваторії) трансформувалася декілька разів:

Входив до циклу обов'язкових загально-теоретичних дисциплін у другій половині восьмидесятих років минулого століття (програма розроблена авторкою цієї статті).

Був органічною складовою комплексу, в якому об'єдналися загально-теоретичні й спеціалізовані фахові дисципліни на початку дев'яностих. Так, наприклад, в курсі «Методика-практика та основи наукового дослідження», який викладався на кафедрі струнно-смічкових інструментів НМАУ, вивчалися особливості комплексного методу художнього виховання й навчання музиканта на проблемах розвитку виконавської техніки, оволодінні стильовими системами минулого й сучасності. Студенти писали наукові реферати з актуальних проблем музичної педагогіки та історії й теорії музичного виконавства, які захищали на державному іспиті (наукові керівники робіт – викладачі-музикознавці та викладачі-виконавці). Це, по суті, був концептуальний авторський курс, що будувалася на міжпредметних зв'язках та викладався теоретиками й педагогами-виконавцями на кафедрах струнно-смічкових, народних інструментів, фортепіано (наприклад, на кафедрі струнно-смічкових інструментів – кандидатами мистецтвознавства Ю. Полянським та В. Сумароковою);

Довгий час навчальний курс ОНДР відносився до дисциплін за вибором студентів. Як правило, його обирали майбутні виконавці-магістранти, які потребували допомоги викладача-теоретика у підготовці плану-проспекту магістерської роботи (програми розроблялися фахівцями, які викладали курс на виконавських кафедрах, серед них кандидати мистецтвознавства професор В. Сумарокова, доценти В. Романко, Б. Стронько та ін.). Характерною рисою цього періоду була спрямованість курсів на дослідження актуальних проблем, пов'язаних з інтерпретацією творів з репертуару студентів. Виникали тісні контакти теоретиків з викладачами фахових дисциплін.

Суттєвих змін курс ОНДР зазнав цього навчального року (2022–2023). Це пов'язано з введенням на виконавських факультетах захисту кваліфікаційної бакалаврської роботи. Він знову став обов'язковим. Зменшилася загально-теоретична частина за рахунок введення індивідуальних годин, які проводять викладачі-виконавці за профілем.

В зв'язку з цим актуалізувалися проблеми:

а) теоретичного обґрунтування обраної теми, що повинна бути пов'язаною з виконавською програмою студентів та включає в себе твори, які, як правило, повторюються із року в рік та вже мають достатньо варіантів щодо наукового дослідження;

б) оновлення джерельної бази досліджень за рахунок української й закордонної літератури, що потребує значних зусиль у сфері створення українських підручників (посібників та методичних розробок) й перекладання відповідних закордонних видань.

Щодо курсу МНД в НМАУ імені П. І. Чайковського, він викладається магістрантам виконавських спеціалізацій усіх факультетів, продовжуючи попередній курс ОНДР для виконавських спеціальностей вищих навчальних музичних закладів освітньо-кваліфікаційного рівня «Бакалавр».

Усвідомлюючи всю широкомасштабність постановки питання вивчення методологічної основи цілої наукової галузі, при укладанні його програми виділено обмежене коло методологічних проблем, які є найпоширенішими у музикознавстві і становлять для молодих науковців першочерговий інтерес (програма розроблена доктором мистецтвознавства, професором І. Котляревським та авторкою цієї статті; оновлена доктором мистецтвознавства, професором Б. Сютюю та кандидатом мистецтвознавства, професором В. Сумароковою).

Тож, метою курсу є надання магістрантам уявлення про методологічну основу музикознавчого дослідження, яка є його необхідним складником і має певні особливості функціонування. Для успішного засвоєння студентами навчального змісту дисципліни необхідні базові компетенції та знання курсів теорії музики, гармонії, поліфонії, музичної форми, музичної акустики, інструментознавства та оркестровки, музично-теоретичних систем, історії музики, основ теоретичного та історичного музикознавства, історії та теорії музичного виконавства, історії стилів у мистецтві, історії світової та української культури, філософії, естетики, психології, соціології та педагогіки.

Курс орієнтований на здобуття студентами знань з методології науково-дослідної роботи та їх практичне використання або творчий розвиток теоретичних настанов, отриманих на лекціях. Зокрема, одним із важливих завдань є розширення інтелектуального та художнього світогляду студента, можливість орієнтуватися у сучасних явищах художнього, мистецького та наукового життя.

Удосконалення і систематизація знань з основ науково-дослідної роботи як важливої складової освіти високопрофесійного музичного діяча, під-

вищення рівня його інтелектуальної компетенції, оптимізація наукового дослідження – головні завдання курсу. Він має на меті формування та виховання громадянської позиції студентів, розширення їх наукового світогляду.

Розглядаючи трансформацію навчальних курсів ОНДР та МНД для виконавських факультетів музичних вишів в контексті актуальних викликів сьогодення, згадаємо минулі часи. Характеризуючи ситуацію, що виникла в музичній освіті у зв'язку з введенням Болонської системи, багато з провідних викладачів творчих вишів підкреслювали, що прийняття її без належної модернізації могло стати не лише кроком назад, але й кроком до руйнування системи музичної освіти в нашій країні. Тому їх позиції були зрозумілими для діячів, які намагалися зберегти національні пріоритети у цій важливій сфері діяльності, наполягаючи на тому, що запроваджувати Болонську систему потрібно дуже гнучко та розумно, щоб не втратити здобутки за довгі роки вітчизняної школи, що посідає гідне місце не лише в Україні, а й на теренах Європи.

В наш час з зрозумілих причин реформування навчальних курсів пов'язано не тільки з продовженням інтегрування в Європейські освітні системи (доречи координаційні процеси є необхідною складовою індивідуальних програм українських студентів, які під час війни навчаються та живуть в Європі, або живуть в Європі, а навчаються і в Європі, і в Україні), але й з наповненням їх національною, українською, тематикою.

Щодо заміни російськомовної літератури в програмах навчальних курсів, чого потребує, із зрозумілих причин, сьогодення, потрібно про акцентувати, що саме курси ОНДР та МНД окрім розроблених вимог до написання бакалаврських та магістерських робіт забезпечені українськими підручниками й надрукованими програмами (Котляревський (2008); Ніколаєва (2003); Сокол (1991)).

Для студентів-виконавців джерелом інформації і стосовно вибору теми бакалаврської та магістерської роботи, і стосовно матеріалів для її розкриття може також бути популярна в Україні серія тематичних збірників «Наукового вісника» НМАУ «Музичне виконавство» (пізніше – «Виконавське музикознавство»), авторами проекту та редакторами-упорядниками якої був доктор мистецтвознавства, професор М. Давидов та кандидат мистецтвознавства, професор В. Сумарокова.

Проект з самого початку був спрямований на розв'язання актуальних проблем виконавства, розвиток історії та теорії українського виконавського мистецтва, формування наукової

української музичної термінології. Так, наприклад, рубрикація видань (з 1999 по 2014 рік надруковано двадцять збірників) засвідчує оптимальність аспектів наукового осмислення як глибинної художньо-естетичної та технологічної сутності виконавства та прагнень щодо теоретичного забезпечення, так і висвітлення фрагментів з його історії, найчастіше пов'язаної з осмисленням **творчого діалогу з композиторською школою** (минулого й сучасності). Йдеться, наприклад, про формування нових методологічних принципів розгляду інтерпретаторських традицій, пов'язаних з «ною фольклорною хвилею» музики ХХ століття (у статті скрипаля, диригента, музикознавця, професора І. Андрієвського (1999, 85–96)). Автор досліджує складний взаємозв'язок композиторського та виконавського фольклоризму, акцентуючи його роль у подальшому розвитку українського національного мистецтва.

Доречи, саме у магістерських роботах можна знайти цікаве продовження та розвиток провідних ідей цього напрямку. Наприклад, у магістерській роботі О. Мельніченка (2019) на тему «Чотири єврейські мелодії» для скрипки та фортепіано Юрія Іщенка у контексті академічної та народної виконавських традицій», захищеної на кафедрі скрипки НМАУ у 2019 році (науковий керівник – професор В. Г. Сумарокова).

До тем, які активно розробляються на сторінках збірників серії «Виконавського музикознавства» відносяться такі, що досліджують **культурологічні проблеми вітчизняної композиторської та виконавської творчості**. Так, з позиції нашої теми цікавою є робота баяністки, музикознавиці А. Черноіваненко (1999, 95–109) «Про втілення виражальних засобів джазу в музиці для баяна», в якій авторка аналізує оригінальну баянну музику К. Волкова, А. Кусякова, В. Власова, В. Зубицького, А. Білошицького та ін., що втілює джазові стилі або їх елементи, та висвітлює інтерпретаційні можливості багатотембрового готово-виборного баяну в її виконанні. Цей напрямок також є актуальним для розробки проблематики магістерських робіт студентів-виконавців.

Органічною складовою частиною серії тематичних збірників «Наукового вісника» НМАУ «Музичне виконавство» («Виконавське музикознавство») є **біографічні дослідження**. І якщо раніше з біографіями музикантів-виконавців (українських зокрема) можна було ознайомитися на сторінках популярних видань (монографічних брошур, публікацій у журналах, газетах, спрямованих на широке коло читачів), то чимдалі век-

тор біографіки змінюється в бік наукових досліджень (дисертації, наукові монографії, статті в наукових збірниках).

У дванадцяти з двадцяти збірок містяться роботи, в яких висвітлюються постаті відомих в українській культурі музикантів – виконавців та педагогів (загалом дев'ятнадцять статей). В них цілісно представлено не тільки життєвий шлях, педагогічна й творча діяльність видатних митців у контексті становлення й розвитку виконавських шкіл України, але й зняти ідеологічні нашарування минулої епохи, спростованні їх деривативні стереотипи, а також висвітлені найбільш важливі риси виконавського стилю та педагогічної майстерності, завдяки яким українське музичне мистецтво стає знаним та впливовим у світі.

Біографістика, розглянута в контексті творчого діалогу композиторської та виконавської творчості, жанрово-стильової системи музики минулого та сучасності, національної складової творів з кожним роком стає більш вагомим у тематиці бакалаврських та магістерських наукових робіт.

Приклади можна продовжити.

В повній мірі демонструє зрілість музикознавчої школи України, її творчий характер, спрямованість на розробку складних тем, нових напрямків активна діяльність дослідників у форматі наукових конференцій та семінарів. Саме тут відбувається спілкування, що має формат «мозкових штурмів», а тому нові ідеї й наукові розвідки представляють актуальний, іноді навіть випереджаючий, вектор досліджень. Знаковими серед багатьох наукових подій останніх років можна назвати міжнародні, всеукраїнські конференції та методологічні семінари кафедри теорії музики НМАУ (автор проєктів – професор І. М. Коханик), кафедри історії та теорії музичного виконавства НМАУ (автор проєктів В. Г. Москаленко); круглі столи, наукові конференції, присвячені Мирославу Скоріку (автор проєктів – професор А. Я. Скорик) та щорічні наукові зібрання дослідників Одеси, Львова, Харкова, ін.

На прикладі Міжнародного музикознавчого семінару «Музикознавче слово в інформативному контенті (пост) сучасності» (2018) спробуємо довести, що його актуальні матеріали (як й інших семінарів подібного типу) можуть бути спроектовані в курси лекцій, а також в методику написання магістерських робіт музикантів-виконавців.

Цінними щодо включення в курс лекцій з МНД, на наш погляд, можуть бути наукові розвідки провідних вчених України – професорів, докторів музикознавства, одеситки О. Самойленко та львів'янки Л. Кияновської (Музикознавче слово в інформативному контенті (пост) сучасності,

2018). Умовно класифікуючи їх на культурологічні («Музична антропологія та її перспективи в сучасній гуманістичній науці» Л. Кияновської; «Автор і герой в музикознавчій діяльності» О. Самойленко) та історико-теоретичні («Часові епістемі музики й темпоральні категорії історичного музикознавства», «Теорія музикознавчої інтерпретації як напрям сучасної герменевтики» О. Самойленко; «Який сьогодні стиль надворі?» Л. Кияновської), відмітимо їх міждисциплінарний характер, що є характерною рисою музикознавчих досліджень (пост) сучасності.

Кожна з представлених робіт не тільки має наукову новизну та оригінальність, але й демонструє підходи, що розробляють нові напрями музикознавства. Яскравим прикладом є розробка типологічних характеристик композиторської та музикознавчої форм інтерпретації, розвиток поняття стилю інтерпретації і «тональності розуміння» як складових музикознавчої герменевтики (О. Самойленко); стилю актуального мистецтва як «стилю эйдоса» (Л. Кияновська).

Особливої уваги заслуговує розробка теорії авторства, авторологічних підходів як музикознавчої задачі, представлена в роботі О. Самойленко «Автор і герой у музикознавчій діяльності» (2018).

Завдяки специфіці мислення музиканта-виконавця питання, що пов'язані з авторством композитора та *співавторством* інтерпретатора в процесі вивчення, розуміння та присвоєння живого тексту завжди знаходяться у центрі уваги студентів виконавських факультетів, в тому числі й при написанні магістерської роботи. В лекційному курсі МНД на прикладі аналізу цієї роботи можна показати сучасні тенденції розширення границь музикознавства та охарактеризувати особливості побудови нових самостійних теорій (теорії авторства в даному випадку).

Безмежні можливості розширення лекційного курсу надає вивчення нової термінології, яку створюють або уточнюють у відповідності до своєї концепції автори проаналізованих робіт. В тому числі: «стиль ейдосу»; «когнітивний трикутник»; «тональність розуміння»; «ноосферна реальність» та ін.

Роботи О. Самойленко та Л. Кияновської (2018), які рекомендуються для вивчення магістрантам, корисні також завдяки бездоганному науковому апарату дослідниць, логіки їх побудови, науковому стилю. На роботах О. Самойленко (2018) також можна логічно проілюструвати метод моделювання (схеми художнього «конвенціонального кола», «часових епістем музично-історичного процесу», трьох «когнітивних трикутників»).

Висновки. В сучасних умовах навчання студентів музичних закладів вищої освіти України потребує подальшого розвитку на науковій основі. Як показує дослідження історії курсів «Основи науково-дослідної роботи» та «Методологія наукового дослідження» у НМАУ імені П. І. Чайковського, етапи їх трансформації пов'язані із змінами пріоритетів в освітній системі України, яка у свою чергу, еволюціонує в залежності від тих викликів, які висуває суспільство і які пов'язані зі зміною його потреб та ідеалів.

Необхідність реформування навчальних курсів ОНДР та МНД для студентів виконавських факультетів вишів України пов'язана з продовженням інтегрування в Європейські освітні системи та наповненням їх національною, українською, тематикою. Значний потенціал у реформуванні курсів належить українському практичному досвіду. Курси ОНДР та МНД забезпечені підручниками й програмами українських авторів. Нау-

кові дослідження українських вчених, присвячені вивченню актуальних питань виконавського мистецтва, використовуються у матеріалах лекцій та рекомендуються для самостійної роботи студентів. Джерелом інформації стосовно вибору теми бакалаврської й магістерської робіт та її розкриття є наукові тематичні збірники (наприклад – «Виконавське музикознавство»), наукові конференції та семінари, щорічні наукові зібрання різних форматів дослідників Києва, Одеси, Львова, Харкова, ін.

Можливості розширення лекційних курсів ОНДР та МНД для виконавських факультетів музичних ЗВО України за рахунок практичного досвіду українських викладачів, наповнення змісту семінарсько-практичних занять, вивчення студентами нової термінології актуального масиву новітніх наукових досліджень українських та закордонних музикознавців надає перспективи їх (навчальних курсів) оптимізації та подальших розвідок у цьому напрямку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Андрієвський І. Проблеми фольклористики та сучасна українська скрипкова школа. *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*. Київ, 1999. Вип. 2. С. 85 – 96.
2. Котляревський І. Загальні основи науково-дослідної роботи: навчальний посібник для вищих музичних навчальних закладів. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2008. 96 с.
3. Мельніченко О. «Чотири єврейські мелодії» для скрипки та фортепіано Юрія Іщенка у контексті академічної та народної виконавських традицій. *Робота освітньо-кваліфікаційного рівня «Магістр», спеціальності 025 «Музичне мистецтво», рукопис*. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2019. 105 с.
4. Музикознавче слово в інформаційному контенті (пост) сучасності (Одеса, 11–17 червня 2018 року). *Міжнародний музикознавчий семінар*. Одеса, 2018. URL: <https://odma.edu.ua/nauka/konferencziyi-ta-seminary-2/seminary/mizhnarodnyj-muzykoznavchij-seminar-muzykoznavche-slovo-v-informacijnomu-kontenti-postsuchasnosti/>
5. Ніколаєва Л. Основи науково-дослідницької роботи: навчальний посібник. Львів: ЛНМА імені М. Лисенка, 2003. 171 с.
6. Самойленко О. Автор і герой у музикознавській діяльності. Музикознавче слово в інформаційному контенті (пост) сучасності. *Міжнародний музикознавчий семінар*. Одеса, 2018. URL: <https://odma.edu.ua/nauka/konferencziyi-ta-seminary-2/seminary/mizhnarodnyj-muzykoznavchij-seminar-muzykoznavche-slovo-v-informacijnomu-kontenti-postsuchasnosti/>
7. Сокол О. Структура музикознавства. Одеса: ОДК імені А. В. Нежданової, 1991. 65 с.
8. Черноіваненко А. Про втілення виражальних засобів джазу в музиці для баяна. *Музичне виконавство. Науковий вісник НМАУ імені П. І. Чайковського*. Київ, 1999. Вип. 3. С. 95–109.

REFERENCES

1. Andriievskiy, I. (1999). *Problemy folklorystyky ta suchasna ukrainska skrypкова shkola* [Problems of folklore and modern Ukrainian violin school.] *Muzychne vykonavstvo. Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho*. Kyiv. Vyp. 2. Pp. 85–96. [in Ukrainian].
2. Kotliarevskiy, I. (2008). *Zahalni osnovy naukovo-doslidnoi roboty* [General basics of research work]: *navchalnyi posibnyk dlia vyshchyykh muzychnyykh navchalnykh zakladiv*. Kyiv: NMAU imeni P. I. Chaikovskoho. 96 s. [in Ukrainian].
3. Melnichenko, O. (2019). «Chotyry yevreyski melodii» dlia skrypky ta fortepiano Yuriia Ishchenka u konteksti akademichnoi ta narodnoi vykonavskyykh tradytsii [«Four Jewish melodies» for violin and piano by Yuri Ishchenko in the context of academic and folk performing traditions.]. *Robota osvithno-kvalifikatsiinoho rivnia «Mahistr», spetsialnosti 025 «Muzychne mystetstvo», rukopys*. Kyiv: NMAU imeni P. I. Chaikovskoho. 105 s. [in Ukrainian].
4. *Muzykoznavche slovo v informatsiinomu kontenti (post) suchasnosti (Odesa, 11–17 chervnia 2018 roku)* (2018) [Musicological word in modern information content (post) (Odesa, June 11–17, 2018)]. *Mizhnarodnyi muzykoznavchij seminar*. Odesa. URL: <https://odma.edu.ua/nauka/konferencziyi-ta-seminary-2/seminary/mizhnarodnyj-muzykoznavchij-seminar-muzykoznavche-slovo-v-informacijnomu-kontenti-postsuchasnosti/> [in Ukrainian].
5. Nikolaieva, L. (2003). *Osnovy naukovo-doslidnytskoi roboty* [Fundamentals of research work]: *navchalnyi posibnyk*. Lviv: LNMA imeni M. Lysenka. 171 s. [in Ukrainian].

6. Samoilenko, O. (2018). *Avtor i heroi u muzykoznavskii diialnosti* [Author and hero in musicological activity]. *Muzykoznavche slovo v informatsiinomu kontenti (post) suchasnosti. Mizhnarodnyi muzykoznavchyi seminar*. Odesa. URL: <https://odma.edu.ua/nauka/konferencziyi-ta-seminary-2/seminary/mizhnarodnyj-muzykoznavchij-seminar-muzykoznavche-slovo-v-informacijnomu-kontenti-postsuchasnosti/> [in Ukrainian].

7. Sokol, O. (1991). *Struktura muzykoznavstva* [The structure of musicology]. Odesa: ODK imeni A. V. Nezhdanovoi. 65 s. [in Ukrainian].

8. Chernoiivanenko, A. (1999). Pro vtillennia vyrazhalnykh zasobiv dzhazu v muzytsi dlia baiana [On the embodiment of expressive means of jazz in music for accordion.]. *Muzychne vykonavstvo. Naukovyi visnyk NMAU imeni P. I. Chaikovskoho*. Kyiv. Vyp. 3. Pp. 95–109. [in Ukrainian].